

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS
VEDĖJAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO VILNIAUS PANERIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. rugpjūčio d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955-263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

p r i t a r i u Vilniaus Panerių lopšelio-darželio ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja

Almeda Kučinskienė

PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. d. įsakymu Nr.

PATVIRTINTA

Vilniaus Panerių lopšelio-darželio direktoriaus
2025 m. d. įsakymu Nr.

VILNIAUS PANERIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

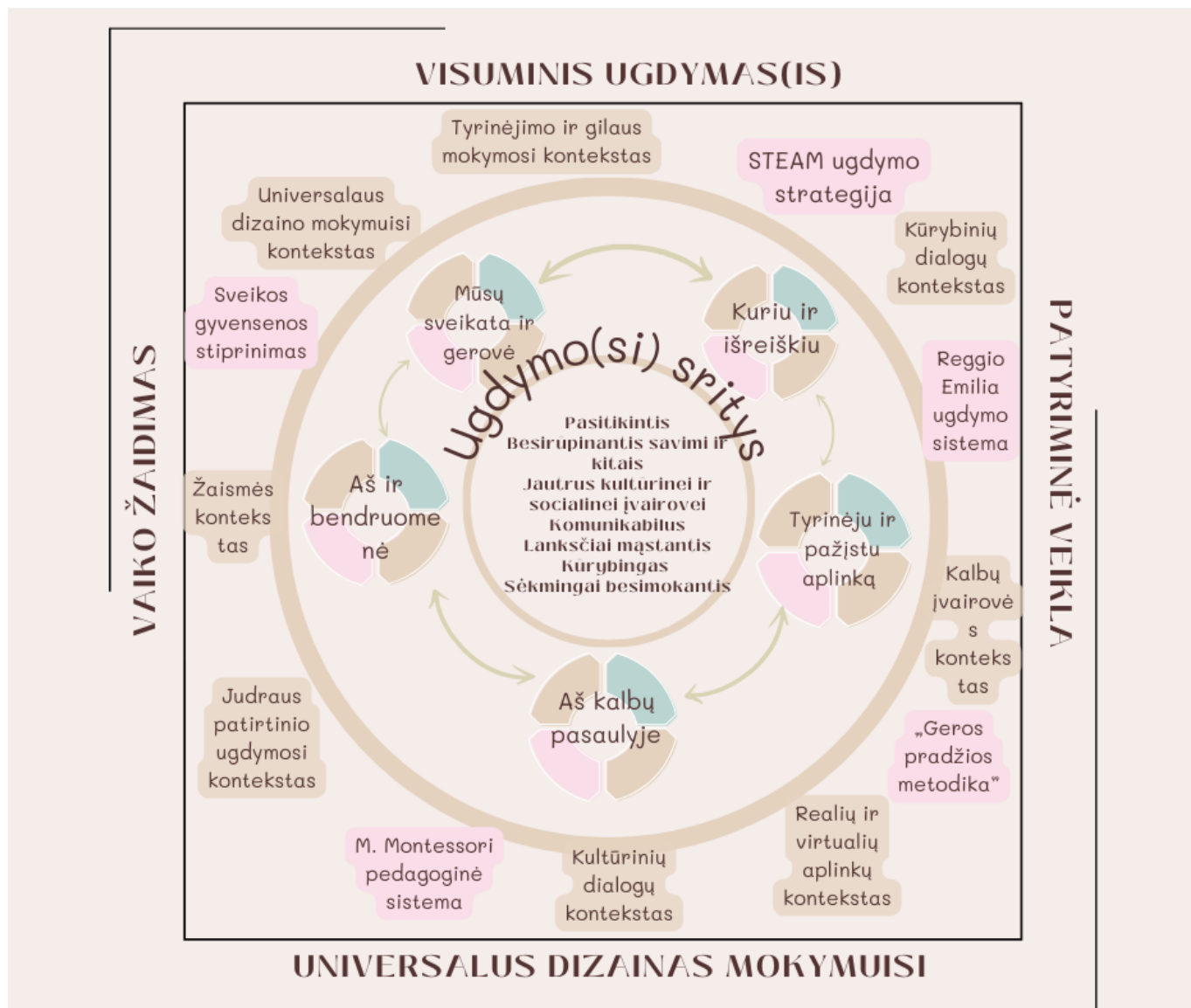
I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Vilniaus Panerių lopšelis-darželis (toliau – Mokykla) yra savivaldybės biudžetinė ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kuri vykdo ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas. Šios Ikimokyklinio ugdymo programos (toliau – Programa) turinys parengtas vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“.

Mokyklos prioritetai organizuojant ugdymą yra šie: inovatyvus ir kokybiškas ugdymas bei bendradarbiaujanti bendruomenė. Daug dėmesio skiriama ugdymo proceso planavimui, kuris padeda kryptingai organizuoti veiklas, orientuojantis į pažangą. Programos nuostatos svarstomos, analizuojamos, aptariamoms bendruomenėje. Ugdymo organizavimo procesas papildomas ugdytinių tėvų/atstovų (toliau – tėvai) pasiūlymais. Taikomi aktyvieji, tiriamieji, eksperimentiniai metodai. Taip pat pasitelkiamos informacinės technologijos.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)

Programa grindžiama sociokultūrine ir konstruktyvizmo raidos teorijomis. Siekiama, kad ugdymas būtų neatsiejamas nuo natūralios vaiko aplinkos ir socialinio konteksto – visuminis ugdymas, universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir patyriminė veikla yra jos pagrindas (konceptualus ugdymo modelis pateiktas 1 paveiksle).

1 paveikslas. Konceptualus ugdymo modelis

Kaip teigia sociokultūrinė teorija, vaiko raida vyksta per socialinę sąveiką, bendradarbiavimą su kitais vaikais ir suaugusiais, todėl ugdymas(sis) orientuojamas į patirtis ir sąveiką su kultūriniu kontekstu. Ugdymo prieiga vykdoma per patyriminę veiklą: vaikai tyrinėja aplinką per sąveiką su kitais ir aktyvią veiklą. Veiklos vykdomos natūralioje aplinkoje, integruojant gamtos tyrinėjimą ir pažinimą.

Pagal konstruktyvizmo teoriją vaikai yra aktyvūs žinių kūrėjai, mokosi per patirtį, tyrinėjimą ir problemų sprendimą. Jie aktyviai konstruoja savo supratimą apie pasaulį, todėl ugdymo prieigai labai svarbus žaidimas – jis tampa pagrindine veikla, skatinančia vaikų kūrybiškumą ir tyrinėjimą. Vaikai kuria istorijas, vaidmenų žaidimus, taip lavindami socialinius ir emocinius įgūdžius.

Šis pagrindas padeda užtikrinti, kad ugdymo procesas būtų holistinis, kūrybiškas ir orientuotas į kiekvieno vaiko individualius poreikius. Tai padeda sukurti ugdymo aplinką, kuri skatina socialinę sąveiką, emocinį intelektą, kūrybiškumą bei atsakomybę už aplinką ir bendruomenę. Mokykla siekia ne tik suteikti vaikams žinias, bet ir ugdyti laimingą, sąmoningą ir visapusiškai išsilavinusią asmenybę.

Vaikų ugdymas(is) vyksta mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka. Kontekstams būdinga kryptinga vaikų veiklą inicijuojanti idėja ar iššūkis, mokytojui tikslingai parenkant ir tam tikru būdu išdėliojant priemones, sukuriančias netikėtumo momentą. Kontekstai skatina autentiškus vaikų sumanymus, palaiko ilgalaikį domėjimąsi ir gilina supratimą. Tame pačiame ugdymo(si) kontekste vaikai turi galimybę veikti ir save išreikšti skirtingai. Vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Pasirinkimai sukuria prielaidas rasti įvairioms savo turiniu veikloms, atliepia skirtingus vaikų interesus, gebėjimų lygį ir mokymosi būdų įvairovę.

Modeliuojant kontekstus kuriamos įvairiapusės veiklos galimybės: vaiko iniciatyvos pirmumas, kai mokytojas stebi vaiko domėjimąsi ir pasinaudoja spontaniškais čia ir dabar susikūrusiomis situacijomis, praturtindamas jo patyrimą; dialoginis veikimas, mąstymas ir kūryba drauge, mokytojui sekant vaiko iniciatyvą; atvirosios veiklos idėjos pirmumas, kai mokytojas pasiūlo vaikams veiklą ir iniciatyvą veikti perleidžia vaikams. Modeliuojama dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika: iš anksto numatomi galimi komunikavimo su vaikais būdai ir priemonės vaikų aktyvumui paskatinti ir palaikyti. Mokytojai stebi, kuo vaikai domisi, ką geba, ir pritaiko kontekstą plėtoti pastebėtus vaikų interesus ir gebėjimus. Siekiant palaikyti dialogą lanksčiai naudojamos priemonės: papildomoji medžiaga ir objektai, ugdymosi veiklos nuotraukos ir vaizdo medžiaga, vaiko veiksmų, atradimų įvardijimas, atvirieji klausimai, refleksijos. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai iš anksto numato galimas vaikų veiklos kliūtis arba jos tampa matomos vaikams veikiant sukurta kon-

tekste. Iš anksto susitariama dėl priemonių ir būdų, kurie gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis.

Kuriant kontekstus naudojamos esamos kultūrinės, socialinės ir gamtinės aplinkos, iš anksto tikslingai sumodeliuotos ugdymosi aplinkos ir ugdymosi situacijos, susikuriančios čia ir dabar. Aplinka keičiama, atsižvelgiant į vaikų gebėjimų ūgtį. Ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiaisiais.

Kuriant Programą pasirinkti Mokyklos ugdymo aplinkai aktualūs kontekstai:

- universalaus dizaino mokymuisi kontekstas – lanksti ir visiems vaikams prieinama aplinka, kurioje vaikai mokosi skirtingais būdais, pagal savo galimybes, kartu patirdami bendrystę ir įvairovę;
- žaismės kontekstas – palaikoma vaikų žaisminga prigimtis, eksperimentuojama ir tyrinėjama per žaidimą, vertinami netikėti mąstymo būdai;
- judraus patirtinio ugdymosi kontekstas – skatinamas kasdienis judėjimas, ugdymasis jungiant vidaus ir lauko aplinkas, kuriant saugias, iššūkius keliančias erdves;
- kultūrinių dialogų kontekstas – vaikai pažįsta savo ir kitas kultūras, formuojasi tapatybę, ugdomi pagarbą įvairovei;
- tyrinėjimo ir gilaus mokymosi kontekstas – skatinamas vaikų smalsumas, gilinimasis į reiškinius, tyrinėjimu ir atradimais grindžiamas mokymasis;
- realių ir virtualių aplinkų kontekstas – derinamos realios ir skaitmeninės aplinkos, ugdomas vaikų skaitmeninis raštingumas ir kūrybiškumas;
- kūrybinių dialogų kontekstas – akcentuojamas kūrybinis procesas, vaizduotės laisvė, eksperimentavimas ir saviraiškos galimybės.

Vaikai ir jų poreikiai

Įgyvendinant programą užtikrinamas kiekvieno 1,5–6 metų amžiaus vaiko aktualių poreikių tenkinimas ir turtinimas:

- žaidimų – sudaromos sąlygos žaisti, bendrauti Mokyklos patalpose ir lauko erdvėse. Žaidimams skiriamos ne tik erdvės, bet ir laikas;
- pažinimo džiaugsmo – skatinamas smalsumas, noras tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti;
- kūrybinės saviraiškos – sudaromos sąlygos tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per meno, muzikos ir kitas veiklas;
- unikalūs – atliepiami ir tenkinami unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai;
- draugystės – sukuriamas bendrumo, lygiavertiškumo su kitais jausmas. Mokytojai kuria ugdymo(si) aplinką, kuri skatina vaikus bendradarbiauti, gerbti kitus, ugdytis socialinius įgūdžius;

- komunikavimo – ugdomi kalbiniai gebėjimai. Mokytojai sudaro sąlygas vaikams išbandyti įvairias komunikavimo su kitais priemones ir atrasti pagarbaus bei veiksmingo bendravimo būdus: sekti pasakas, dalyvauti dialoguose ir pan.;

- saugumo – užtikrinama emociškai ir fiziškai saugi aplinka. Mokytojai reaguoja į vaikų poreikius, palaiko ryšį, skatina pagarbą ir bendradarbiavimą.

Vaikai ir jų poreikiai yra esminis aspektas ugdymo procese, nes tik atsižvelgiant į skirtingus poreikius, galima užtikrinti visapusišką ir harmoningą vaiko raidą. Vaiko poreikių tenkinimas grindžiamas holistiniu požiūriu, apimančiu fizinį, emocinį, socialinį ir pažintinį jų gyvenimo aspektus. Mokyklos fizinė aplinka yra pritaikyta vaikų amžiui, gebėjimams ir veiklos poreikiams. Įrengtos erdvės žaidimams, atsipalaidavimo kampeliai, nusiramavimo erdvė, lauko erdvės, skatinant vaikų fizinį aktyvumą ir sveikatą. Lauko erdvės naudojamos įvairioms veikloms, kurios lavina vaikų pažintinius ir socialinius gebėjimus. Pažintinių poreikių tenkinimui sukurtos aplinkos, kurios skatina tyrinėjimą, eksperimentavimą ir kūrybingumą. Vaikams suteikta laisvė rinktis veiklas ir naudoti įvairias priemones savo idėjoms įgyvendinti. Mokytojas vaidina svarbų vaidmenį, pasiūlydamas veiklas, kurios yra įdomios, atitinka vaikų amžių ir skatina juos spręsti problemas bei ieškoti naujų sprendimų. Vaikai mokosi pritaikyti įgytas žinias realiose situacijose, o tai stiprina jų pasitikėjimą savimi ir gebėjimą savarankiškai veikti.

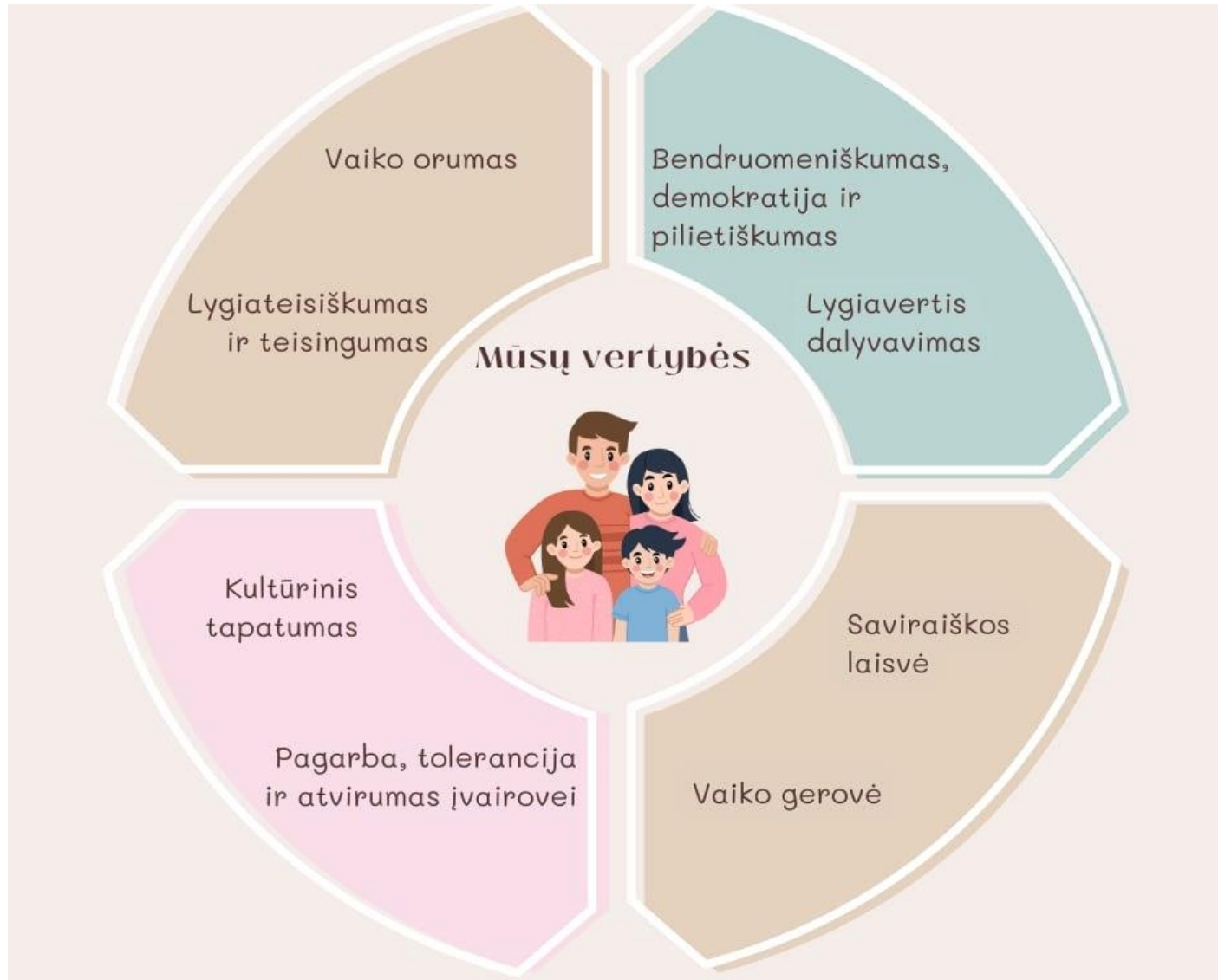
2 paveikslas. Vaiko poreikiai

Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Mokykloje vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- vaiko orumas. Pripažįstama ir puoselėjama kiekvieno vaiko nelygstama vertė, autentiškumas, unikalumas;
- lygiateisiškumas ir teisingumas. Užtikrinamas vaiko dalyvavimas priimant sprendimus, atsižvelgiama į jo norus;
- bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas. Kuriama pagarba asmeniui grindžiama demokratinė aplinka, puoselėjamas priklausymo bendruomenei jausmas, ugdoma atsakomybė už save ir kitus;
- lygiavertis dalyvavimas. Užtikrinamas visų vaikų dalyvavimas ugdyme pritaikant veiklas ir taikant įtraukiojo ugdymo principus;
- saviraiškos laisvė. Pripažįstamas, palaikomas ir skatinamas kiekvieno vaiko kūrybinis potencialas ir laisvė išreikšti save;
- vaiko gerovė. Vaiko gerovė užtikrinama kuriant saugią, priimančią aplinką, kurioje palaikomas fizinis, emocinis, socialinis ir pažintinis vystymasis.
- pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei. Ugdomas atvirumas kitoniškumui per kultūrinius renginius, diskusijas ir kasdienę praktiką. Gerbiamas kiekvieno vaiko unikalumas;
- kultūrinis tapatumas. Puoselėjama pagarba savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai), padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vertybės sudaro Mokyklos ugdymo filosofijos pagrindą, kuris skatina vaikų augimą saugioje, kūrybiškoje ir bendruomeniškoje aplinkoje. Mokykla siekia ugdyti sąmoningus, atsakingus ir pagarbiai bendraujančius vaikus, kurie geba tyrinėti, kurti ir bendradarbiauti su aplinkiniais.

3 paveikslas. Ugdymą(si) grindžiančios vertybės

Ugdytinių tėvų ir vietos bendruomenės poreikiai

Mokykla yra žinoma ir vertinama Panerių seniūnijos bendruomenėje dėl sveikos gyvensenos įgūdžių inovatyvaus ir kokybiško ugdymo. Stiprinamas ugdytinių tėvų ir mokytojų bendradarbiavimas, planuojant ir organizuojant ugdymo procesą, tėvams dalyvaujant veiklose, turtinant lauko ir vidaus aplinkas, dalyvaujant renginiuose, akcijose, projektinėse veiklose, edukacinėse išvykose. Mokykloje sudaromos sąlygos tėvams dalyvauti seminaruose, ilgalaikiuose mokymuose apie vaikų ugdymąsi. Ugdytiniais sudarytos sąlygos neformaliojo ugdymo veikloms – veikia šokių būrelis. Mokyklos bendruomenė visuomet stengiasi laiku reaguoti į tėvų poreikius ir lūkesčius vaiko atžvilgiu.

Tėvų (globėjų) lūkesčiai dažniausiai susiję su vaiko ugdymu: svarbu, kad būtų sudarytos geros visapusiško ugdymo(si) sąlygos, kad būtų tenkinami specialieji vaikų poreikiai, teikiama specialistų pagalba. Taip pat svarbu Mokyklos aplinkos saugumas.

Regiono savitumas

Mokykloje kuriama universalus dizaino mokymo(si) aplinka, ugdanti šiuolaikišką, individualią, sveiką asmenybę. Mokyklos ugdomoji aplinka ir vietovės ypatumai tarnauja vaikų būtinoms kompetencijoms ugdyti(s) bei krašto tradicinės kultūros vertybėms perteikti, perimti. Paneriai – tai neapbrėpti pušynai, išraiškingos kalvos, kurios sudaro puikias galimybes sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymui. Didinga, bet nepaprastai įdomi istorija svarbi vertybių formavimui. Vietovė tikrai turi ką parodyti ir papasakoti. Beje, nors ir gerokai nutolę nuo miesto širdies, Paneriai turi galias šaknis. Nors miestas stipriai išaugo, didelė Aukštųjų ir Žemųjų Panerių dalis yra žalia.

Ši aplinka sudaro unikalias galimybes gamtos stebėjimui, aktyviai veiklai. Gamtoje formuojamas vaikai emocinis-vertybinis santykis su gamta, gimtuju kraštu. Vaikai ištisus metus turi galimybę stebėdami, tyrinėdami aplinkos objektus, gamtos reiškinius, dalyvauti pažintinėse veiklose.

Mokykla siekia ugdyti vaikų jautrumą, pagarbą gamtai, skiepyti sąmoningą ir atsakingą vartojimą. Daug dėmesio skiriama aktyviai patyriminei veiklai. Vaikas aktyvus tyrėjas, kuriam įdomi nauja įtraukianti patirtis. Norėdami sukurti glaudų ryšį su gamta, suteikiame vaikams kuo daugiau informacijos apie gamtą, jos išteklius, ekologiją. Visais metų laikais ugdytiniai daug laiko praleidžia lauke – gamta kaip trečiasis mokytojas savaime sudaro sąlygas ir erdvę vaiko pažinimui, tyrinėjimams ir atradimams. Mokytojams belieka pasiūlyti įtraukiančias ugdymo(si) formas ir metodus, padedančias tenkinti natūralų vaiko smalsumą ir žingeidumą.

Mokyklos savitumas

Ugdytiniai turi galimybę pajusti natūralų aplinkos grožį, stebėti gamtoje vykstančius įvairius reiškinius, mokosi mylėti, puoselėti ir saugoti gamtą. Geros sąlygos įvairiu metų laiku organizuoti renginius lauke. Grupėse sukurta estetiška, nuolat keičiama ugdomoji aplinka, skatinanti vaiką žaisti, eksperimentuoti, kurti. Mokyklos lauko ir vidaus erdvėse taikoma STEAM ugdymo strategija, sistemingai plėtojamose STEAM ugdymo erdvėse. Vaikai kviečiami eksperimentuoti, atrasti, tyrinėti, ugdyti kritinį mąstymą, problemų sprendimą, skaitmeninę kompetenciją.

Mokykloje puoselėjame senąsias ir kuriame naujas tradicijas. Švenčiamos tradicinės, kalendorinės, metų laikų pasikeitimo šventės, kurių metu organizuojamos tėvų, ugdytinių ir mokytojų darbų parodos. Naujas tradicijas kuriame įtraukdami tėvus ir bendruomenę į kasmetines atviras bendruomenės kūrybines dirbtuves, netradicines šeimų šventes. Tėvai (globėjai) kviečiami dalyvauti kasdieninėje vaikų veikloje, šventėse, projektuose. Specialistų darbas prisideda prie vaikų gerovės kūrimo, užtikrinant jų emocinį stabilumą, socialinę įtrauktį ir sveiką gyvenimo būdą. Vaikams organizuojamos kultūrinės bei pažintinės išvykos į teatrus. Kviečiami aktoriai su vaidinimais ir pan.

Kadangi žaidimas ypatingai svarbus vaikų ugdymui(si), aktyviai taikome naratyvinio žaidimo metodą. Taikomos naratyvinio žaidimo formos padeda vaikams formuoti svarbius gebėjimus: kūrybiškumą, motyvaciją, valią ir savireguliaciją, kito žmogaus pozicijos supratimą.

Skatinamas, plėtojamas bendradarbiavimas su socialiniais partneriais.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis ikimokyklinio ugdymo principais, kurių laikomasi rengiant ir įgyvendinant ugdymo(si) sričių turinį, organizuojant ugdymo(si) procesą, kuriant ugdymo(si) aplinkas, užtikrinant bendravimą ir bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), vietos bendruomene, socialiniais partneriais:

- ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ugdymo ir priežiūros procesai vyksta nuosekliai ir darniai, užtikrinant vaiko visuminę raidą. Kasdienės veiklos organizuojamos integruojant ugdymą ir priežiūrą – maitinimą, poilsį, higieną ir kt.;
- vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymas organizuojamas atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, individualią brandą ir raidos tempą. Veiklos planuojamos ir pritaikomos pagal vaiko gebėjimus, raidos tarpsnio ypatumus ir interesus;
- žaismės principas. Žaidimas yra pagrindinė vaiko ugdymosi forma, padedanti tyrinėti pasaulį, kurti ryšius ir mokytis. Naudojamos žaidimų situacijos ir erdvės, taikomi metodai;

- sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas siejamas su vaiko aplinka, kultūra ir pagarba kiekvieno orumui. Įtraukiamos kultūrinės temos, vyksta renginiai, puoselėjamos tradicijos;
- integralumo principas. Ugdymas organizuojamas siejant ugdymo(si) sitis. Mokytojai plėtoja visų pasiekimų sričių gebėjimus;
- įtraukties principas. Visi vaikai dalyvauja ugdyme, nepaisant individualių poreikių. Veiklos individualizuojamos, taikomi įvairūs metodai, atliepiančios skirtingus ugdymosi poreikius;
- kontekstualumo principas. Ugdymo turinys grindžiamas aplinkos, kultūros, patirties pažinimu. Mokytojai skatina tyrinėti aplinką, užsiimti patirtine veikla;
- vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Ugdymas grindžiamas partneryste – vaikas aktyviai dalyvauja, mokytojas padeda ir bendradarbiauja. Vaikai įtraukiami į veiklų planavimą, vyksta nuolatinis dialogas, atsižvelgiama į vaikų norus;
- lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikui suteikiama laiko tyrinėti, mąstyti, įsisavinti patirtį savo tempu. Užtikrinama rami ugdymosi eiga, vaikams leidžiama pasirinkti veiklos laiką, tempą, būdą;
- reflektivaus ugdymo(si) principas. Refleksija padeda vaikui įsisaugoti patirtį. Skatinama vaiko refleksija, organizuojami aptarimai;
- šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Šeima įtraukiama į ugdymo procesą. Tėvai (globėjai) dalyvauja veiklose, vyksta bendri projektai.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:

- Pritaikant ir įgyvendinant ugdymo(si) turinį, padėti atsiskleisti individualiems vaikų poreikiams ir gebėjimams, kuriant saugią, funkcionalią, veikti skatinančią bei vaiko poreikius ir gebėjimus atitinkančią ugdymo(si) aplinką.
- Taikyti judraus patirtinio mokymo(si) metodus ir kontekstus organizuojant ugdymą, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį, derinant spontanišką vaiko ir kryptingą mokytojo veiklą.

- Ugdyti vaiko kalbą kaip pagrindinę bendravimo ir saviraiškos priemonę, padėti pajusti kalbos grožį, išreikšti mintis, jausmus ir patirtį, bendravimo ir bendradarbiavimo įgūdžius bendraujant su bendraamžiais ir suaugusiais, pasitelkiant įvairias komunikavimo priemones bei kuriant dialogą.

- Bendradarbiaujant su šeima, švietimo pagalbos specialistais, kitais švietimo paslaugų tiekėjais ir visuomene plėsti vaiko supratimą apie aplinkinį pasaulį sudarant galimybes patirti pažinimo džiaugsmą, plėtoti intelektualinius gebėjimus, sudarant sąlygas pačiam tyrinėti ir atrasti.

- Ugdyti vaikų estetinį suvokimą ir meninę raišką, palaikant vaikų spontaniškas, kūrybines idėjas.

- Siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko ugdymosi sėkmę, daromą pažangą, sistemingai stebėti, dokumentuoti ir vertinti pasiekimus, juos aptarti su tėvais (globėjais).

- Saugoti ir stiprinti vaiko fizinę ir psichinę sveikatą, ugdyti sveikos ir saugios gyvensenos įgūdžius, tenkinti judėjimo poreikį bei skatinti fizinį aktyvumą.

- Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant žaidimą, kaip pagrindinį ugdymosi metodą, ir kitą patirtinę veiklą.

Ugdymo(si) organizavimo modelis pagal vaikų pasiekimų sritis

Ikimokyklinio ugdymo rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymosi procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Ugdymosi pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią visų vaiko galių ūgtį. Mokykloje siekiama, kad vaikas taptų pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, sėkmingai besimokantis.

Programa apima šias vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymo(si) sritis: „Mūsų sveikata ir gerovė“, „Aš ir bendruomenė“, „Aš kalbų pasaulyje“, „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“, „Kuriu ir išreiškiu“.

Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Fizinis aktyvumas“, „Sveika mityba“, „Mano dienos ritmas“, „Kūno švara ir aplinkos tvarka“, „Saugus elgesys“.

Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Kas aš?“, „Savo emocijų ir elgesio valdymas“, „Aš tarp kitų“, „Žmonės ir bendruomenės“, „Mūsų praeitis, dabartis, ateitis“.

Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žodinės ir nežodinės kalbos supratimas“, „Kalbinė raiška, bendravimo ir komunikacijos gebėjimai“, „Kalbų įvairovės suvokimas ir kalbinės tapatybės formavimas“.

Ugdymo(si) sritis „Tyrinėjū ir pažįstu aplinką“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Mane supantys daiktai“, „Gyvybė“, „Skaičiavimas ir modeliavimas“, „Matematiniai erdvės tyrinėjimai“, „Skaitmeninių technologijų pasaulis“.

Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“ apima šiuos ugdymosi įgūdžius: „Žaidimo raiška“, „Muzikos raiška“, „Šokio raiška“, „Dailės raiška“, „Teatro raiška“.

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Programos turinys orientuotas į darnų asmenybės vystymąsi - personalizuojant, individualizuojant, diferencijuojant ugdymą, kūrybiškai integruojant etninio ugdymo ir sveikos gyvensenos idėjas, gerbiant vaiko pasirinkimą, įsiklausant į vaiko pasiūlymus ir idėjas, tenkinant svarbiausius vaiko poreikius.

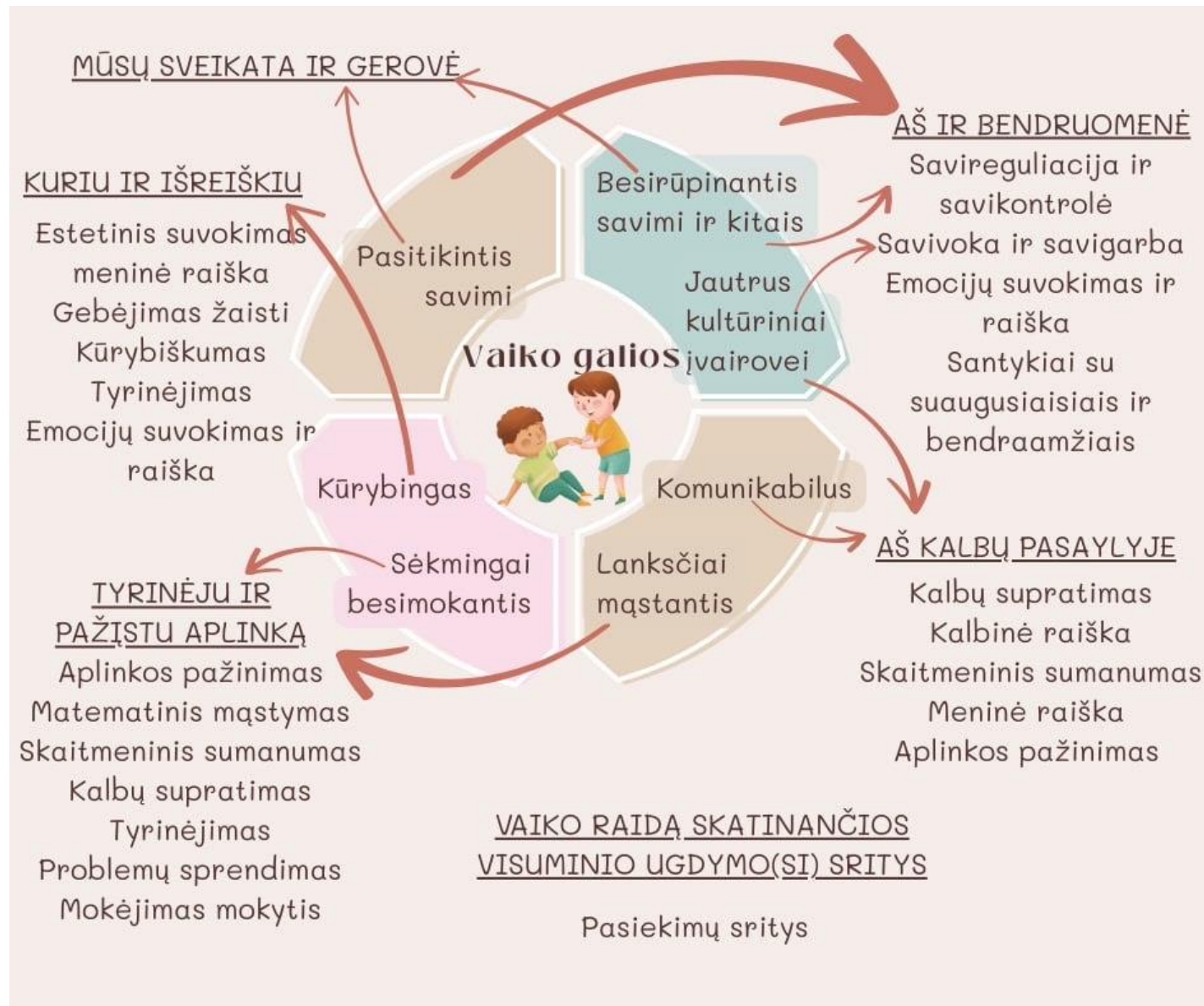
Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: jam valgant, ruošiantis ilsėtis, eiti į lauką, bendraujant, spontaniškai žaidžiant ar dalyvaujant mokytojų organizuotoje veikloje. Turinys mokytojui leidžia kūrybingai organizuoti savo veiklą, ją įvertinti ir koreguoti, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko amžių, jo patirtį, vaiko bei grupės individualumą, gali laisvai rinktis ugdymo(si) būdus, metodus, lanksčiai, kūrybiškai taikyti siūlomą ugdymo turinį: planuoti veiklą, parinkti ugdymą medžiagą ir pan., įtraukti vaikus į veiklą, pasiūlyti įdomią temą, idėją, problemą, sumanymą, ką būtų galima veikti, kurti, eksperimentuoti, tirti, atrasti, pamatyti.

Veiklą planuoja grupės mokytojai, fiksuoja tai elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ ilgalaikiame ugdomosios veiklos plane – metams ir trumpalaikiame ugdomosios veiklos plane – savaitei.

Ugdymo metodai, būdai, formos ir priemonės parenkami atsižvelgiant į vaikų amžių, gebėjimus, poreikius, ugdymo tikslą ir uždavinius. Vaikai savo patirtį kaupia žaisdami, veikdami, tyrinėdami, eksperimentuodami ir bendraudami. Veiklos organizuojamos visai vaikų grupei, grupei arba individualiai.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas *visuminiu ugdymu* – ugdymo(si) procesas siekia užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą; *universalio dizaino mokymuisi* – siekiama užtikrinti vaikų skirtumų pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į bendrą ugdymo(si) procesą; pagrindine vaikų veikla *žaidimu* ir kita patirtine veikla (pajausti, tyrinėti, kurti, dalintis). Šie elementai sudaro tvirtą pagrindą vaikų visapusiškam ugdymui(si), siekiant harmoningo emocinių, socialinių, fizinų, pažinimo, kalbos ir kūrybos galių vystymosi.

Plėtojamos vaiko galios per svarbiausias ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis atskleidžiamos 4 paveiksle.

4 paveikslas. Vaiko galios

Atsižvelgiant į vaiko amžių, kiekvienai vaiko galiai numatytos pasiekimų sritys, vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai ir pateiktos ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos). Ikimokyklinio ugdymo turinys planuojamas pagal galutinį siekį – vertybinę nuostatą ir esminius gebėjimus. Lentelėje atskiriame ir fiksuojame galutinį siekiamą rezultatą 3 metų ugdytiniais ir 6 metų ugdytiniais. Vaikų pasiekimai vertinami penkiose ugdymo srityse, kurios padeda įgyvendinti visuminio ugdymo(si) principą.

Ugdymo turinio įgyvendinimas organizuojamas taip, kad atitiktų pagrindinius ir prigimtinus vaiko poreikius, sudarytų galimybę atsiskleisti vaiko individualumui ir savitumui visose ugdymo(si) pasiekimų srityse kurių visuma užtikrintų ugdytinių mokyklinę brandą.

Ugdymo turinys

Besirūpinantis savimi ir kitais

Pasiekimų sritis	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)	Ugdymosi kontekstai, mokytojo vaidmuo, metodai, būdai
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminis gebėjimas.</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavargo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	Susipažįstu su sveikatai palankiu maistu. Ragauju estetiškai patiektą maistą. Girdėdamas vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus kaupiu žodyną. Žaidžiu „maisto gaminimo“ žaidimus. Ugdausi kūno priežiūros įgūdžius, susipažįstu su higienos reikmenimis. Mokausi laikytis tvarkos, tvarkyti žaislus. Klausau, aiškinuosi, randu atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužinau, ką valgyti naudinga sveikatai. Diskutuoju su draugu kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoju. Žaidžiu vaidmeninius, režisūrinius žaidimus. Tyrinėju vaisius ir daržoves, sveriu, uostau, pjaustau, pavadinu, gėriuosi estetiniu įspūdžiu. Tyrinėju, matuoju, žymiuosi išgeriamo vandens kiekį. Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikausi asmens higienos. Suprantu, kodėl svarbu laikytis asmens higienos. Įsitraukiu į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieškau sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai tvarkoma, patogia, saugia, maloniai akiai. Imuosi iniciatyvos pastebint ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokausi šiukšles rūšiuoti. Mokausi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiuosi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimę, patekus į bėdą. Aiškinuosi, kokie prisilietimai prie mano kūno yra tinkami ir kokie netinkami, mokausi grupėje saugoti asmeninę erdvę. Mokausi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužinau apie daiktus, kurie pavojingi mano sveikatai ir saugumui, laikausi susitartų saugaus elgesio taisyklių.	Ši vaiko galia plėtojama per dvi ugdymo sritis – „Mūsų sveikata ir gerovė“ ir „Aš ir bendruomenė“. Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ mokytojo vaidmuo yra ypač svarbus, siekiant skatinti vaikų sveikatą ir gerovę. Mokytojas veikia kaip įkvėpiančias pavyzdys, pats tyrinėdamas judesius, valgydamas sveiką maistą ir rūpindamasis aplinka, taip motyvuodamas vaikus sekti jo pavyzdžiu. Jis sukuria lankstią ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis. Mokytojas taiko individualizavimą ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leidžiant jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius. Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, skatinantį

Fizinis aktyvumas		vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinį-emocinį vystymąsi.
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ro- poja, eina, bėga, lipa, išlaiko pu- siausvyrą judėdamas, meta, gauda ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tiks- lingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koor- dinacija bei išlavėjusi smulkioji mo- torika, derina judesius poroje, gru- pėje šokdamas ar žaisdamas.	Vaikščioju ir išlaikau pusiausvyrą einant riboto ploto paviršiumi, įveikiant kliūtis, lipant į kalną. Gebu sklandžiai pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. Pradedu lankstyti rankos riešą vis tiksliau atlikdamas judesius. Dėlioju daiktus vieną ant kito, užsuku, atsuku, atidarau, uždaru, naudojuosi stalo įrankiais. Judu spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. Išbandau mokytojo demonstruojamus, pačio atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus. Tobulinu koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais. Iniciujuoju ir įsitraukiu į inicijuojamus užsiėmimus, fantazuju, ieškau neįprastų pozų, judesiais perteikiu pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. Nevaržomai judant, eksperimentuojant išbandau savo kūno judėjimo galimybes. Saugiai keičiu savo kūno pradines padėtis, veikiant ribotame plote pratinuosi judėti saugant save ir kitą. Žaidžiant komandinius žaidimus, mokausi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. Lavinu rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėlioju, konstruojant, veriant, piešiant ir kt.	Mokytojas ugdymo(si) srityje „Aš ir bendruomenė“ siekiant skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją, socialinį ir kultūrinį supratimą, palaiko jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikia kaip elgesio modelis vaikui ir teikia vaikams aktualų turinį bei organizuoja veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų. Strategijos, kurias mokytojas taiko, apima individualizuotą požiūrį, leidžiantį vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones pagal jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Mokytojas skatina dialogą, bendradarbiavimą ir dalinimąsi patirtimi, kuria emocinį saugumą ir jautriai reaguoja į vaikų poreikius. Be to, mokytojo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklų žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą, tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalinantis potyriais. Judrus patirtinis ugdymasis, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realių aplinkų sąveikos yra būtini kuriant dinamišką, įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo(si) procesą. Mokytojas sudaro sąlygas vaikams savarankiškai įgyvendinti savo sumanymus, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, empatiškai reaguoti į kitų poreikius ir kurti prasmingas sąveikas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.
Savireguliacija ir savikontrolė		
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas.</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susita- rimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti sa- vo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs ge- ba nusiraminti.	Padedamas suaugusiojo, sekdamas jo pavyzdžiu, įvaldau paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos. Bendraudamas su kitais pritaikau tuos elgesio modelius, kuriuos patyriau, supratau ir perėmiau iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta. Mokausi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus. Mokausi elgesio taisyklių prie stalo. Siekiu estetinio įspūdžio, gebu padengti kasdienį ir šventinį stalą. Kuriu įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. Gebu išklausti skaitomus tekstus ir pasakojimus kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti. Tyrinėju kiek reikia įdėti darbo, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo.	
Savivoka ir savigarbą		
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka),	Jaučiu savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučiu, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir kitais grupės vaikais. Mano supratimas apie šeimą ir vaikų grupę plečiasi kartu su mokytoju ir tėvais (globėjais) kuriant šeimos ir grupės medį, dalyvaujant šeimos dienos grupėje, žaidžiant mano šeimos ir kitų šeimų pasiūlytus žaidimus, žiūrinėjant šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas. Suaugusiojo skatinamas atsižvelgti į visos dienos režimą, dėlioju dienos rit- mo paveikslėlius, skirtingų dienų įvykius, keičiančius įprastą dienos eigą, ritmą. Vakare reflektuoju ar pavyko įgyvendinti susiplanuotą dienos ritmą, aptariu	

supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei.	kaitos priežastis. Suaugusiojo padedamas susikuria įvairius ritualus. Mokausi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad mano aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada mano nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo. Atlieku atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučiu, kaip nuramina kūną, emocijas, mintis. Išbandau įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus.	
Emocijų suvokimas ir raiška		
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Išreiškiu emocijas veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. Antrais trečiais metais mokausi emocijas atpažinti ir įvardyti, nuotaikoms žymėti naudoju emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas. Atpažįstu kito emocijas iš veido išraiškos, balso, klausausi muzikos, judu greta ir kartu per kasdienės ugdymą veiklas. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėju per judrias veiklas, pajausdamas, patirdamas, ką kuri kūno dalis daro, kaip ji juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydamas vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdamas šešėlių žaidimus. Augimą pajaučiu per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, naudodamas ūgio matuoklius, žiūrindamas ir tyrindamas anksčiau darytas savo nuotraukas.	
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais		
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Mokausi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdamas į bendrus žaidimus ir veiklas grupėse. Bendrose veiklose ugdausi jautrumą kito poreikiams: mokausi suprasti, ką jaučia, ko nori kitas, bandau atliepti kito jausmus ar norus. Matydamas save veidrodyje, nuotraukose tyrinėju aš – ne aš ribas. Kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirinkdamas savo drabužėlius ar žaislus aiškinuosi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu).	

Jautrus kultūrinei įvairovei

Pasiekimų sritis	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)	Ugdymosi kontekstai, mokytojo vaidmuo, metodai, būdai
Savivoka ir savigarba		Ši vaiko galia plėtojama per dvi ugdymo sritis – „Aš ir bendruomenė“ ir „Aš kalbų pasaulyje“.
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus.	Savo aplinkoje girdžiu gimtąją kalbą, įsitraukiu į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauju tautinėse ir valstybinėse šventėse.	Mokytojas ugdymo(si) srityje „Aš ir bendruomenė“ siekiant skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų

<i>Esminis gebėjimas.</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei.	Pradedu valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbandau skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas, sutelkia pastangas tinkamam poelgiui. Mokytojo padedamas mokausi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijusčiau gerai (mokausi išvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti). Stebiu, tikslingai tyrinėju, išbandau įvairius dėmesio, impulsų ir elgesio valdymo būdus. Ugdau si valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaidžiant savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandant naujas veiklas, kartu su kitais išitraukiant į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikausi su kitais sukurtų grupės taisyklių ir tvarkos. Išbandau dėmesio sutelkimo, nukreipimo ir perkėlimo, impulsų ar netinkamo elgesio slopinimo, aktyvinamosios kontrolės (savęs motyvavimas atlikti tai, ko daryti nesinori) būdus, ugdausi veiklos planavimo ir laiko valdymo gebėjimus. Keliu sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekiu. Susidūrus su kliūtimi keičiu veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiuosi jas įveikti, kreipiuosi pagalbos ir ją priimu. Mokausi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinkčiau tinkamiausius būdus. Klausinėju apie reikalavimus savo elgesiui, stengiuosi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. Kalbėdamasis, ką veikiu per dieną, savaitę, dėliodamas paveikslėlius, pradedu pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasakau, ką veikiu vakar, ką veikiu šiandien, ką veiksiu rytoj.	suvokimą ir raišką, savireguliaciją, socialinį ir kultūrinį supratimą, palaiko jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikia kaip elgesio modelis vaikui ir teikia vaikams aktualų turinį bei organizuoja veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų. Strategijos, kurias mokytojas taiko, apima individualizuotą požiūrį, leidžiantį vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones pagal jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokyti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Mokytojas skatina dialogą, bendradarbiavimą ir dalinimąsi patirtimi, kuria emocinį saugumą ir jautriai reaguoja į vaikų poreikius. Be to, mokytojo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklų žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą, tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalinantis potyriais. Judrus patirtinis ugdymasis, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realių aplinkų sąveikos yra būtini kuriant dinamišką, įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo(si) procesą. Mokytojas sudaro sąlygas vaikams savarankiškai įgyvendinti savo sumanymus, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, empatiškai reaguoti į kitų poreikius ir kurti prasmingas sąveikas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje. Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) srityje yra esminis, nes mokytojas kuria vaikams tinkamą ir stimuliuojančią aplinką, skatina jų aktyvų dalyvavimą ir padeda plėtoti kalbinius gebėjimus. Mokytojas, taikydamas kūrybingą aplinkos kūrimą, skatina įvairias ugdymo(si) veiklas, pavyzdžiui, kalbos kampelius, laboratorijas ar žaidimų erdves, kuriose vaikai gali eksperimentuoti ir tyrinėti. Skatinant dalyvavimą, naudojamos žaidybinės situacijos ir kalbiniai žaidimai, tokie kaip lėlių teatro pasirodymai ar vaidmenų žaidimai, kurie sužadina vaikų prigimtinių smalsumą ir emocinį išitraukimą. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas kuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius, pavyzdžiui, per projektines veiklas ar gamtos tyrimus. Taikant žaidimų pedagogiką, mokytojas naudoja žaidimus,
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinių nuostatų.</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Tyrinėju judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas eksperimentuodamas, kurdamas modelius. Mokausi pajusti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Aiškinu ką supratau, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali. Išvelgiu pokyčius, apibūdiniu savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprinu pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. Plėtoju atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydamas klaidas ir jas taisydamas. Tyrinėju žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauju, kaip atrodysiu užaugęs, ko norėčiau išmokyti, kuo norėčiau tapti ateityje. Atrandu ir išbandau įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. Šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių panašumus ir įvairovę pažįstu per įvairias medijas. Aiškinuosiu savo aplinkos žmonių bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėju ir atrandu, kas sieja mano aplinkos žmonių bendruomenių narius.	

	Domiuosi gimtąja kalba, etnine kultūra, dalyvauju etnokultūriniuose, pilietiniuose renginiuose ir edukacinėse programose. Pažįstu ir išreiškiu pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėju šalies žemėlapi, konstruoju mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįstu iškilią asmenybę. Pilietinį tapatumą ugdausi šeimoje, grupėje, kieme laikydamasis vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis. Dalyvauju prasmingose veiklose, kurios siejamos su aplinkos saugojimu, tvarkymu. Aiškinuosi ir išreiškiu supratimą, kad kai kurie žmonės patiria skurdą, jiems reikalinga pagalba, todėl įsitraukiu į organizuojamas labdaros akcijas, prisidedu prie kitų labdaros iniciatyvų.	kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, padeda gilinti kalbos supratimą ir raišką. Individualizuotas požiūris leidžia mokytojui pritaikyti veiklas kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti. Refleksija ir grįžtamasis ryšys padeda vaikams suvokti savo progresą ir skatina tolesnį mokymąsi, nes mokytojas reguliariai skatina vaikus reflektuoti apie savo mokymosi patirtis ir pasiekimus. Taigi, mokytojas, taikydamas šias strategijas ir metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinių nuostatų.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminių gebėjimų.</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Įsitraukiu į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. Žaidžiu žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniu, žodžiais ir kt.) parodau savo poreikius, pomėgius, interesus. Veikdamas įvairiose veiklose, žaidimuose patiriu, išreiškiu, aiškinuosi, diskutuoju, vis geriau atpažįstu bei įvardiju savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis.	
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais <i>Vertybinių nuostatų.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminių gebėjimų.</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Mokausi išklausti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge ar poliloge, mokytojui sukuriant klausymosi aplinką įvairovę. Kasdieninėse veiklose mokytojo skatinamas mokausi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius. Inicijuojau bendrus žaidimus ar veiklas, siūlau ir derinu veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuriu veiklos ir elgesio taisykles, padedu, paremiu kitus, tariausi. Išbandau pačių bendraujant atrastus, ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinuosi, koks draugo elgesys yra geras ir koks yra blogas. Piešiant, matuojantis, lyginant panašumus ir skirtumus, kalbantis, žaidžiant, kartu veikiant tyrinėju, kuo panašus į kitus ir kuo skiriuosi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. Komunikuojau su mokytoju, seku jo elgesio modelį, mokausi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokausi išklausti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. Mokytojo padedamas mokausi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno	

	nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Mokausi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti. Kartu su visais priimu bendrus sprendimus, diskutuoju, drauge siūlau idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiuosi aktyviu grupės dalyviu. Kartu su kitais veikiant ir siekiant bendro tikslo, lyderiauju paeiliui, apsvairstau kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieškau kompromisų. Tyrinėjant, aiškinantis, patiriant gyvenimą <i>čia ir dabar</i> plėtoju supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. Atpažįstu tautosakos paveldą, žmonių sukurtą praeityje, sužinau keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. Aiškinuosi, tyrinėju, diskutuoju, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. Atrandu ir tyrinėju dominančias istorines vietas, esančias aplinkui.	
Kalbų supratimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Suprantu savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus. Daiktus ir jų savybes mokausi suprasti ir pavadinti, kai jų tyrinėjimus lydi mokytojo komentarai, klausimai, grįžtamasis ryšys. Dalinuosi mintimis, kam reikalingi medžiai (teikia pavėsį, jame prieglobstį randa gyvūnai), mokytojo padedamas, išsiaiškinu, kad medžiai gamina deguonį, kuris būtinas žmonių ir gyvūnų kvėpavimui, ir suprantu, kad medžius reikia saugoti ir sodinti. Mokausi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauju apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. Įsitraukiu į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinuosi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti. Diskutuoju, dalinuosi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečiu su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną.	
Kalbinė raiška		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja	Suprantu rašymo tikslus, tyrinėju ir suprantu, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. Ugdausi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojuosi kalbinę tapatybę, mokausi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.	

aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.		
Meninė raiška		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	Žodinės kalbos suvokimą ugdausi dalyvaudamas inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. Plėtoju rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodamas suaugusiuosius ir eksperimentuodamas. Kreipiu dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebiu rašančiuosius, domiuosi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse. Režisūriniai, siužetiniai vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai man kuria naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol nesu dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas.	
Aplinkos pažinimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	Įsitraukiu į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais, bendraudamas su svečiais, jungdamasis į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamasis skaitomų istorijų, skaitydamas knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdamas filmukus. Įsitraukiu į veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniiais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoju savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašau žinutes, laiškėlius tėvams, vaikams, mokytojams.	

Komunikabilus

Pasiekimų sritis	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)	Ugdymosi kontekstai, mokytojo vaidmuo, metodai, būdai
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Aktyviai įsitraukiu į bendravimo veiklas, plėtoju kalbos supratimą, „atrandu“ žodžių prasmes, ugdausi trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. Žaisdamas, dalyvaudamas problemų sprendime, mokausi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kalbos supratimą gilinu klausydamasis amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelių), siedamas skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomą kontekstu. Kūrybiškai naudojuosi gestais reikšdamas emocijas ir poreikius, bendradarbiaudamas. Rodau augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.	Ši vaiko galia plėtojama per ugdymo sritį „Aš kalbų pasaulyje“. Mokytojo vaidmuo šioje ugdymo(si) srityje yra esminis, nes mokytojas kuria vaikams tinkamą ir stimuliuojančią aplinką, skatina jų aktyvų dalyvavimą ir padeda plėtoti kalbinius gebėjimus. Mokytojas, taikydamas kūrybingą aplinkos kūrimą, skatina įvairias ugdymo(si) veiklas, pavyzdžiui, kalbos kampelius, laboratorijas ar žaidimų erdves, kuriose vaikai gali eksperimentuoti ir tyrinėti. Skatinant dalyvavimą, naudojamos žaidybinės situacijos ir kalbiniai žaidimai, tokie kaip lėlių teatro pasirodymai ar vaidmenų žaidimai, kurie sužadina vaikų prigimtinių smalsumą ir emocinį įsitraukimą. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo

Kalbinė raiška <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pasakoja ir kuria paprastas istorijas.	Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauju paprastuose žodiniuose žaidimuose. Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys mano kalbai. Suaugusiojo padedamas, kartoju girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauju pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalbu apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoju apie tai, ką matau ir girdžiu, vartoju paprastas mandagumo frazes, formuluodamas sakinius taikau pagrindines gramatikos taisykles. Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas. Domiuosi skirtinga kalbine raiška. Kalbu apie tai, ką jaučiu, matau, girdžiu, nuolat plečiu žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Dalyvauju mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokausi kelti klausimus, bandau vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydamas išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. Įsitraukiu į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti.	veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas kuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius, pavyzdžiui, per projektines veiklas ar gamtos tyrimus. Taikant žaidimų pedagogiką, mokytojas naudoja žaidimus, kurie lavina kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, padeda gilinti kalbos supratimą ir raišką. Individualizuotas požiūris leidžia mokytojui pritaikyti veiklas kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti. Refleksija ir grįžtamasis ryšys padeda vaikams suvokti savo progresą ir skatina tolesnį mokymąsi, nes mokytojas reguliariai skatina vaikus reflektuoti apie savo mokymosi patirtis ir pasiekimus. Taigi, mokytojas, taikydamas šias strategijas ir metodus, sukuria aplinką, kurioje vaikai gali efektyviai ugdyti savo kalbinius gebėjimus, plėsti žinias ir lavinti kritinį mąstymą bei kūrybiškumą.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Mokausi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdamas suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamasis įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainų gimtąja ir kitomis kalbomis. Domiuosi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, vartau knygeles, rodau į paveikslėlius, tyrinėju kitą vaizdinę informaciją. Vaizdinės informacijos suvokimą papildoma kiti jutiminiai pojūčiai, ypač – lytėjimas. Sužadintas smalsumas įtraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. Kalbos supratimą plėtoju gaudamas informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudamas. Rašytinės raiškos gebėjimus ugdausi atirasdamas raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedamas jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydamas spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.	
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tiksliai išreiškia emocijas,	Žodinės kalbos suvokimą ugdausi dalyvaudamas inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaislės situacijose. Plėtoju rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodamas suaugusiuosius ir eksperimentuodamas. Kreipiu dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebiu rašančiuosius, domiuosi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis,	

įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse. Plėtojamas kasdienio gyvenimo arba netikėtas fantazijos pasaulio siužetai, padeda ugdytis žodinės kalbos supratimą. Kalbinės raiškos būdus tyrinėju keisdamas balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodamas garsais ir žodžiais, kurdamas naujadarus, žaisdamas kalba ir kurdamas savo kalbą.	
--	---	--

Lanksčiai mąstantis

Pasiekimų sritis	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)	Ugdymosi kontekstai, mokytojo vaidmuo, metodai, būdai
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naują. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Žaisdamas ir tyrinėdamas pažįstu artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiriu, kad daiktai (žaislai, baldai, knygos, kamuoliai ir kt.) turi požymius (forma, dydis, spalva ir tekstūra), kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos (minkštos – kietos, skaidrios – neskaidrios, lengvos – sunkios). Apžiūrinėju iš visų pusių, viršaus, apačios, liūdama, uosdamas, atpažindamas daiktus pagal požymius: spalvą, tekstūrą (lygus, šiurkštus, švelnus), formą (apvalus, kampuotas, pailgas), kvapą, ieškau daikto pagal žodinį apibūdinimą. Stebint aplinkos daiktus suteikiu jiems prasmę, prisitaikau prie aplinkos, ugdausi savarankiškumą, suprantu, kad kažką reikia apeiti, kažką galima pakelti ir pernešti, kažko geriau neliesti, pagal daiktus ir jų išsidėstymą orientuojuosi aplinkoje. Remdamasis patirtimi, vartydamas paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdamas vaizdo medžiagą, žaisdamas žaislais, apžiūrėdamas išvykų metu, susipažįstu su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoju (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos). Stebiu, renku, tyrinėju, grupuoju, atpažįstu ir pavadinu augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajuntu tekstūrų skirtumus, vaisiuose surandu sėklas. Tyrinėju, aiškinuosi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebiu gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę.	Ši vaiko galia plėtojama per ugdymo sritį „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“. Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) veikloje apima kontekstų, kurie žadina vaikų prigimtinių smalsumą, kūrimą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniais, pasitelkdami įvairius metodus, kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Mokytojai taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjantį, kūrybinį ir reflektuojantį ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimus.
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį Jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo	Daiktų pasaulį pažįstu ir atpažįstu visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Natūraliai ištraukiu į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti. Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoju, skirstau į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą, pradeda rūšiuoti pagal du požymius. Veikdamas su daiktais mokausti sutelkti dėmesį, mąstyti, prisiminti, tausoti daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Gretinu realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos (iš šono, viršaus, apačios, šešėlio), pradėdu suprasti jų vaizdavimą plokštumoje (pavyzdžiui, planas). Pastebiu daiktų seką eidamas į mokyklą, kur nors važiuodamas: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. Darže, šiltnamyje, ant palangės sodinu, prižiūriu augalus, stebiu, matuoju, fiksuo-	

kryptį.	ju, kaip jie auga. Įsitraukiu į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodamasis objektais, piešiniais, kurdamas istorijas pradėdau suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.	
Skaitmeninis sumanumas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Žaidžiu su įgarsinimo lentele, mokausi įrašyti savo balsą, atpažinti paveikslėlius. Žaidžiu, tyrinėju aplinką, domiuosi grupėje ir mokykloje esančiais įvairiais mano amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų (žaislais, robotukais, rašikliais ir kt.). Tyrinėju gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus panaudojant įvairias priemones: knygoje, informaciniuose tekstuose, stebi tikslingai parinktus vaizdo įrašus, aiškindamasis gamtos objektų (jie auga, daugelis juda, jiems reikia maisto ir pan.) ir žmogaus sukurtų daiktų skirtumus, domiuosi, kaip yra kuriami daiktai, kiek reikia pastangų ir išmanymo juos kuriant, ir pradėdau suvokti, kad žmogaus sukurtų daiktų kaitą lemia mokslo ir technologijų pažanga. Susipažįstu ir mokausi naudotis daiktais, prietaisais (lupos, magnetai, mikroskopas, svarstyklės), padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką (gamtos radinius, žmogaus sukurtus daiktus). Žaisdamas, tyrinėdamas aplinką naudojuosi išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinuosi jų veikimo būdą, juos išbandau. Naudodamas fizines ir skaitmenines priemones mokausi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės sužinau ir mokausi taikyti jas aptardamas su suaugusiuoju. Žaisdamas, konstruodamas, bandau sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Nurodau kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.	
Kalbų supratimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Suprantu, kai mane šaukia vardu. Žinau, ką reiškia kai kurie žodžiai. Atpažįstu, kai kas nors kalba linksmai ar piktai.	
Tyrinėjimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando	Noriai įsitraukiu į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas. Bandau suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję.	

ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Tyrinėju, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuoliai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuoliai forma skiriasi nuo knygų). Drauge su mokytoju aiškinuosi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Lyginu praeities ir dabarties daiktus, komentuoju jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Suprantu, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Žaisdamas atrandu fizikinius reiškinius, tyrinėju tamprumo reiškinius. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. Eksperimentuoju su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebiu ir tyrinėju dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus. Mokytojo padedamas, ieškau daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžiu iškilusias problemas. Ieškau atsakymų į kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Diskutuoju apie gyvūnų naudą, aiškinuosi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Svarstau ir aiškinu, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. Veikdamas mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokausi samprotauti, kūrybiškai taikyti įgytą skaičiavimo patirtį sprendžiamas problemas. Įtraukiamas į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.	
Problemų sprendimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvaisto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	Pradedu nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galiu iš anksto numatyti (pavyzdžiui, įjungus jungiklį, žaislas pradeda judėti). Spėju, kuriame inde telpa daugiau vandens, o spėjimą patikrinu vandenį perpildamas iš vieno indo į kitą. Žaisdamas atlieku dviejų nesudėtingų, suprantamų veiksmų sekas. Mokytojo padedamas, ieškau daiktų panašumų ir skirtumų, sprendžiu iškilusias problemas. Ieškau atsakymų į kylančius ir mokytojo nuolat keliamus klausimus. Diskutuoju apie gyvūnų naudą, aiškinuosi, ko reikia, kad gyvūnai gyventų, gerai jaustųsi. Svarstau ir aiškinu, kaip gyvūnai prisitaikę prie aplinkos, kokie žmogaus ir gyvūnų santykiai. Veikdamas mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokausi samprotauti, kūrybiškai taikyti įgytą skaičiavimo patirtį sprendžiamas problemas. Įtraukiamas į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.	
Mokėjimas mokytis		
<i>Vertybinė nuostata.</i>	Daiktus rūšiuoju pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir	

Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	sensorines priemones. Matydamas kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdamas, kaip tie įrankiai veikia, pats juos išbandau. Daiktus kūrybiškai panaudoju žaidimuose, ugdausi nuostatą tausoti daiktus. Džiaugiuosi atradęs naujus dydžių palyginimo būdus. Per įvairias praktines veiklas susipažįstu su nurodymo, komandos sąvoka.	
---	---	--

Sėkmingai besimokantis

Pasiekimų sritis	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)	Ugdymosi kontekstai, mokytojo vaidmuo, metodai, būdai
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	Dienotvarkėje klijuoju numatomų įvykių paveikslėlius, atrenku reikalingus produktus maistui gaminti. Remdamasis patirtimi, vartydamas paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūrėdamas vaizdo medžiagą, žaisdamas žaislais, apžiūrėdamas išvykų metu, susipažįstu su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoju (pavyzdžiui, oro, vandens, sausumos). Stebiu, renku, tyrinėju, grupuoju, atpažįstu ir pavadinu augalų dalis (lapai, žiedai, vaisiai, sėklos ir pan.), pajuntu tekstūrų skirtumus, vaisiuose surandu sėklas. Tyrinėju, aiškinuosi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebiu gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę.	Ši vaiko galia plėtojama per ugdymo sritį „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“. Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) veikloje apima kontekstų, kurie žadina vaikų prigimtinių smalsumą, kūrimą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniais, pasitelkdami įvairius metodus, kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Mokytojai taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjantį, kūrybinį ir reflektuojantį ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimus.
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį Jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	Natūraliai įgundu įvertinti daiktų kiekį iki penkių, neskaičiuodamas daiktų („matomi“ skaičiai). Padedamas mokytojo atrandu, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį. Pastebiu daiktų seką eidamas į mokyklą, kur nors važiuodamas: kelio ženklas, šviesoforas, perėja ir pan. Darže, šiltnamyje, ant palangės sodinu, prižiūriu augalus, stebiu, matuoju, fiksuojau, kaip jie auga. Įsitraukiu į skaičiavimo veiklas, kuriose skaičiuojama pridėdant po vieną pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Naudodamasis objektais, piešiniais, kurdamas istorijas pradedu suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.	
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti	Nori paliesti, pažiūrėti ekraną. Domiuosi ir girdžiu garsus, matau spalvas ekrane, mane tai domina.	

ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	Atpažįstu telefoną, planšetę. Žaisdamas, tyrinėdamas aplinką naudojuosi išmaniaisiais daiktais (žaislais, robotukais, išmaniaisiais rašikliais, telefonais, išmaniosiomis grindimis ir kt.), aiškinuosi jų veikimo būdą, juos išbandau. Naudodamas fizines ir skaitmenines priemones mokausi atpažinti ir paaiškinti kiekybinę informaciją perteikiančius vaizdus. Skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo, virtualaus bendravimo taisyklės sužinau ir mokausi taikyti jas aptardamas su suaugusiuoju. Žaisdamas, konstruodamas, bandau sudėlioti veiksmų sekas, kurias atlieka skaitmeniniai objektai (robotukai, valdikliai ir pan.). Nurodau kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.	
Kalbų supratimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Kalbinamas išmoku pavadinti vis daugiau linijų, dvimačių (plokštumos) ir trimačių (erdvės) figūrų, džiaugiuosi jas atpažindamas paveikslėlyje, aplinkoje surasdamas jų analogų. Mokausi apie artimiausią aplinką kelti klausimus, į kuriuos atsakoma „taip“ arba „ne“, dalyvauju apklausoje, kai atsakymų skaičius neviršija 12-os. Išitraukiu į diskusijas su mokytoju ir kitais vaikais, kaip gali būti fiksuojami, koduojami duomenys, dalinuosi idėjomis, kaip būtų galima juos grafiškai pavaizduoti. Diskutuoju, dalinuosi savo pastebėjimais ir kartu sparčiai plečiu su ilgio, masės, tūrio (talpos) matavimu susijusį žodyną.	
Tyrinėjimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Atrandu, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti. Bandau suprasti, kaip daiktai veikia, kaip tarpusavyje susiję. Tyrinėju, kuo tos pačios rūšies daiktai skiriasi vieni nuo kitų (pavyzdžiui, kamuočiai skiriasi dydžiu, svoriu, spalva) ir nuo kitos rūšies daiktų (pavyzdžiui, kamuočiai forma skiriasi nuo knygų). Drauge su mokytoju aiškinuosi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Lyginu pračities ir dabarties daiktus, komentuoju jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Suprantu, kad tos pačios paskirties daiktas (pavyzdžiui, stalas) gali būti pagamintas iš medžio, metalo, plastiko. Žaisdamas atrandu fizikinius reiškinius, tyrinėju tamprumo reiškinius. Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai. Eksperimentuoju su veidrodiniais paviršiais, taškiniais šviesos šaltiniais, stebiu ir tyrinėju dvimačių ir trimačių geometrinių objektų atvaizdus.	
Problemų sprendimas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Savo pastebėjimus išreiškiu parodydamas daiktus, kurie suaugusiojo apibūdinami šiomis su matavimu susijusiomis sąvokomis: „ilgas“ arba „trumpas“, „aukštas“ arba „žemas“. Veikdamas mokytojo tikslingai sukurtuose kontekstuose, mokausi samprotauti,	

<i>Esminis gebėjimas.</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	kūrybiškai taikyti įgytą skaičiavimo patirtį sprendžiamas problemas. Įtraukiamas į probleminių situacijų, kuriose reikia įvertinti atstumą tarp savęs ir kitų, tarp dviejų artimos aplinkos objektų, nagrinėjimą, sugalvoti ir paaiškinti, kaip įvairiose situacijose galima palyginti dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį.	
Mokėjimas mokytis		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Žaisdamas ir eksperimentuodamas vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinamas mokytojo, įgyju vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus. Matydamas kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdamas, kaip tie įrankiai veikia, pats juos išbandau. Daiktus kūrybiškai panaudoju žaidimuose, ugdausi nuostatą tausoti daiktus. Džiaugiuosi atradęs naujus dydžių palyginimo būdus. Per įvairias praktines veiklas susipažįstu su nurodymo, komandos sąvoka.	

Kūrybingas

Pasiekimų sritis	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)	Ugdymosi kontekstai, mokytojo vaidmuo, metodai, būdai
Estetinis suvokimas		Ši vaiko galia plėtojama per ugdymo sritį „Kuriu ir išreiškiu“. Mokytojo vaidmuo ugdymo(si) veikloje apima kontekstų, kurie žadina vaikų prigimtinių smalsumą, kūrimą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniiais, pasitelkdami įvairius metodus, kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Mokytojai taip pat užtikrina, kad ugdymo(si) veiklose būtų subalansuotas vaikų savarankiškas žaidimas ir struktūruota veikla pagal taisykles. Mokytojo vaidmuo yra palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, rasti argumentus ir lanksčiai taikyti įgytą patirtį naujose situacijose. Strategijos ir metodai apima personalizuotą, savivaldų, dialogišką, judrų, tyrinėjantį, kūrybinį ir reflektuojantį ugdymą(si). Tai skatina vaikus patirti ir suprasti aplinką visais pojūčiais, gilinti supratimą ir plėtoti gebėjimus. Mokytojas skatina vaikų įsitraukimą spontaniškai tyrinėti, eksperimentuoti ir išbandyti kūrybines medžiagas bei priemones, sukuriant asmeninio pasirinkimo galimybes. Jis stebi vaikų pastangas ir autentišką raišką, pozityviai reaguoja į jų kūrybinį procesą, padėdamas jiems tęsti ir įgyvendinti savo
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminis gebėjimas.</i> Susipažįsta su įvairiais gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškiniiais, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetine patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	Klausausi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad turėčiau pagrindą platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuočiausi estetikos pojūtį. Stebiu ir tyrinėju aplinkos objektus ir reiškinius, patraukiančius mano dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebiu ir reaguojau į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavėjimą, grožėjimąsi). Klausausi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos, kad kurčiausi turtingą muzikinę aplinką ir dėčiausi pagrindą platesniems muzikiniams pasirinkimams, formuočiausi estetikos pojūtį. Jautrumas vizualiojo pasaulio ypatumams plėtojasi Mokykloje estetiškai ir saikingai naudojant spalvą, apšvietimą, medžiagiškumą, turint galimybę aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebėti, bet ir liesti, matyti iš skirtingų perspektyvų ir pan. Grafinė ir spalvinė raiška tampa įvairesnė, meninių sąvokų žodynas platesnis, kai mokytojo paskatintas stebiu, analizuoju, aptariu, grožiuosi savo, kitų vaikų ir profesionalių menininkų sukurtais kūriniais. Pažįstu ir patiriu teatro meno reiškinius Mokykloje ir už jos ribų stebėdamas ir dalyvaudamas teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos, operos ir kt.	
Meninė raiška		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi menų kalbomis, jaučia me-	Intuityviai domiuosi aplinka, garsais, bandau suprasti aplinkos ir savo muzikinio čiausėjimo sąsajas.	

ninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis.	Mokausi vis tiksliau suvokti, imituoti ir atskirti ritminius bei melodinius darinius, įgydamas muzikos kalbos pradmenis. Žaisdamas muzikinius žaidimus, labiau susitelkiu, įsitraukiu į muziką, išlaikau ir plėtoju įgimtą domėjimąsi muzika. Palankioje erdvėje judėdamas pradedu jausti laiką – suvokiu laiko trukmę, suprantu judėjimo tempą, judu greitai arba lėtai, jaučiu ritmą, instinktyviai šokinėju pagal tolygų ritmą. Mokytojo skatinamas plėtoju ir savos kūrybos spontanišką (vadinamą „arioso“) dainavimą. Judesiu rodau muzikinę frazę, vis geriau imituoju pažįstamą medžiagą, gerinu kvėpavimo įgūdžius, plečiu vokalinį diapazoną, spontaniškai dainuoju dainas, kuriose juntamas metras, pasikartojantys ritmo dariniai ir tonacija. Muzikuodamas kūno perkusija ir instrumentais, lavinu motoriką ir raumenų kontrolę, kai reikia sugriebti, kratyti, mušti, trinti ir t.t. Tikslingas grafinių ir spalvinių vaizdų kūrimas – piešimas. Piešdamas ir kurdamas su įvairiomis priemonėmis ir piešimo įrankiais, plėtoju savo grafinę ir spalvinę raišką. Spalvinė, grafinė ir erdvinė vizualinė raiška ikimokykliniame ugdyme yra integrali.	idėjas. Mokytojo jautrus, palaikantis ir susidomėjimą išreiškiantis grįžtamasis ryšys padeda vaikams giliau suprasti meninę raišką, vertinti savo ir kitų kūrybą, bei atrasti pirmenybę tam tikroms meninės raiškos sritimis ir formoms. Be to, mokytojas skatina vaikų žaismingumą, simbolinį mąstymą ir socialinį bendravimą, kuriant ir įvaldant įvairias žaidimo formas bei stiprinant improvizacinius įgūdžius. Kuriant ugdymo(si) kontekstus, kuriamos aplinkos, kurios skatina vaikų kūrybiškumą, saviraišką ir tyrinėjimo džiaugsmą. Šie kontekstai apima mokyklos vidaus ir lauko aplinkas bei vietas už mokyklos ribų, kaip parkai, muziejai ir kiti kultūriniai bei gamtiniai objektai. Esminis tikslas yra užtikrinti vaikų emocinį ir fizinį saugumą, sudarant sąlygas vaikų iniciatyvoms, ilgalaikiam domėjimuisi ir gilesniam supratimui. Kontekstuose dėmesys sutelkiamas į vaikų iniciatyvą, kurią palaiko estetiškai patraukli ir veiklai atvira aplinka. Vaikai laisvai pasirenka veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas ir laiką, taip pat būdą – bendradarbiauti arba veikti individualiai. Tokia aplinka skatina vaikų kūrybiškumą, vaizduotę, improvizacinius gebėjimus ir socialinį bendravimą. Be to, kontekstai yra modeliuojami taip, kad būtų palaikoma vaikų saviraiška, suteikiant jiems galimybę išbandyti įvairias veiklos formas ir pristatyti savo kūrybą skirtingais būdais.
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminis gebėjimas.</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Išmokstu pasirinkti arba ir pats susikuriu erdves žaidimams. Neturėdamas patirties pradedu žaisti mokytojui inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant ir pamažu perleidžiant žaidimo iniciatyvą man. Erdvinė raiška lavėja man spontaniškai žaidžiant su erdvinei vizualinei raiškai skirtomis priemonėmis ir medžiagomis. Įgudęs žaisti režisūrinius žaidimus individualiai ir dviese, pamažu pereinu prie siužetinių vaidmenų žaidimų. Prisiimdamas apibendrintus vaidmenis kuriu pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdamas tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. Žaidimai tampa tęstiniais, prieš žaisdamas aptariu žaidimo temą, planuoju siužetą, lanksčiai kaitalioju vaidmenis, kontroliuojuame vienas kito veiksmus ir gebame spręsti kylančius nesutarimus.	
Kūrybiškumas		
<i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Judu natūraliai, džiaugsmingai, mano judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįstu pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį. Patinka kurti savo žaidimus ir juos žaisti su grupės draugais ir mokytojais. Savarankiškai žaisdami ir kurdami vis naujus žaidimus, sutelkiame visus savo gebėjimus, atskleidžiame savo pomėgius ir stiprybes. Šokdami tyrinėjame, fantazuojame, eksperimentuojame su garsais, balsais, judesiais, fizinėmis medžiagomis ir siužetais, generuojame idėjas tolesniam kūrybos etapui. Patiriu džiaugsmą kurdamas įvairias dvimates ir trimates figūras, objektus ir kompozicijas iš įvairaus dydžio įprastų ir netikėtų priemonių bei medžiagų. Drauge su suaugusiaisiais dalyvauju improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose	

	renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis ir pan.).	
Tyrinėjimas		
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminis gebėjimas.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Spontaniškai judėdamas ir sąveikaudamas su aplinka, imu pažinti savo kūno galimybes. Įvaldęs savo kūno judesius vis plačiau judu erdvėje ir, žaisdamas su įvairiais objektais bei daiktais, drąsiai tyrinėju mane supančią aplinką. Spontaniškai tyrinėju mokytojo pasiūlytas vizualinės raiškos priemones: jas liečiu, judinu, braukau, spaudau, tepliuju dažais, pastebiu pėdsaką, spalvą, liniją, dėmę, pajaučiu tekstūrą, skirtingų faktūrų medžiagiškumo paviršius. Judėdamas mėgaujuosi įvairiais judesiais, padedamas mokytojų, tyrinėju tempą, ritmą, dinamiką ir erdvę, susipažįstu su judėjimo įvairove, patiriu judesio elementus ir jų derinius, susieju spontaniškus judesius su šokio elementais. Kartu su bendraamžiais ir suaugusiais tyrinėju temas, kylančias iš jų patirčių, vaizduotės, įkvėptas skaitomų literatūros, muzikos, teatro ar dailės kūrinių.	
Emocijų suvokimas ir raiška		
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Atpažįsta, atliepia, savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Dėl džiaugsmingos aplinkinių reakcijos labiausiai pasisekusius judesius ir garsus vis tikslingiau kartoju, imu jais žaisti, manipuluoti, siekdamas socialinio atsako. Atskiri judesiai, o vėliau ir jų deriniai padeda išlaisvinti kūno koordinaciją ir plastiškumą, todėl pradedu judėti erdvėje įsivaizduojama vingiuota linija, mokausi koordinuoti savo kūną. Naudoju laisvus tekamuosius judesius, kurie padeda kontroliuoti kūno energiją ir įtampą. Atliekant simbolinius vaidmenis, naudoju išraiškingus kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas, giliai išgyvenu kuriamas situacijas ir kartu mokausi tiksliau, aiškiau, autentiškai, kūrybiškai perteikti savo išgyvenimus kitiems vaikams ir artimiesiems suaugusiems. Dalinuosi ir reflektuoju patirtas patirtis su šalia esančiais.	

Pasitikintis savimi

Pasiekimų sritis	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)	Ugdymosi kontekstai, mokytojo vaidmuo, metodai, būdai
Savireguliacija ir savikontrolė		
<i>Vertybinių nuostatų.</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminis gebėjimas.</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsidauginę geba nusiraminti.	Kasdienio valgymo metu mokausi valgyti savarankiškai. Naudojuosi stalo įrankiais, pasirenku reikiamą stalo įrankį skirtingam patiekalui valgyti. Mokausi elgesio taisyklių prie stalo. Siekiu estetiško išpūdzio, gebu padengti kasdienį ir šventinį stalą. Kuriu įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. Gebu išklausti skaitomų tekstų ir pasakojimų, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti. Tyrinėju kiek reikia įdėti darbo, kad maisto produktai atsirastų ant mūsų stalo.	Ši vaiko galia plėtojama per dvi ugdymo sritis – „Mūsų sveikata ir gerovė“ ir „Aš ir bendruomenė“. Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ mokytojo vaidmuo yra ypač svarbus, siekiant skatinti vaikų sveikatą ir gerovę. Mokytojas veikia kaip įkvėpantis pavyzdys, pats tyrinėdamas judesius, valgydamas sveiką maistą ir rūpindamasis aplinka, taip motyvuodamas vaikus sekti jo pavyzdžiu. Jis sukuria lanksčią ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, kurioje vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis. Mokytojas taiko individualizavimą ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leidžiant jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš

Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata.</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminis gebėjimas.</i> Susipažįsta su savo kūnu, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, Mokyklos bendruomenei.	Ugdausi dienos ritmo pajautą, kai kasdienių veiklų metu esu mokytojo skatinamas atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. Mokausi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar vyks. Tyrinėju savo judėjimo ir poilsio ritmą, pažymiu, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėju per judrias veiklas, pajausdamas, patirdamas, ką kuri kūno dalis daro. Stebiu save veidrodyje, savo atvaizdą matydamas vandens paviršiuje, žaisdamas šešėlių žaidimus. Suprantu save kaip unikalų asmenį žaidžiant, pasakojant, piešiant save, savo stiprybes. Pajaučiu savo augimą per didėjančią savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamasis išaugtus drabužėlius ar batus, naudodami ūgio matuoklius, žiūrindamas anksčiau darytas savo nuotraukas. Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučiu savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučiu, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais.	kitų. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius. Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiančią ugdymosi procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinę-emocinę vystymąsi. Mokytojas ugdymo(si) srityje „Aš ir bendruomenė“ siekiant skatinti vaikų savivoką, savigarbą, emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją, socialinį ir kultūrinį supratimą, palaiko jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikia kaip elgesio modelis vaikui ir teikia vaikams aktualų turinį bei organizuoja veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų. Strategijos, kurias mokytojas taiko, apima individualizuotą požiūrį, leidžiantį vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones pagal jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokyti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Mokytojas skatina dialogą, bendradarbiavimą ir dalinimąsi patirtimi, kuria emocinį saugumą ir jautriai reaguoja į vaikų poreikius. Be to, mokytojo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklų žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą, tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalinantis potyriais. Judrus patirtinis ugdymasis, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realių aplinkų sąveikos yra būtini kuriant dinamišką, įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo(si) procesą. Mokytojas sudaro sąlygas vaikams savarankiškai įgyvendinti savo sumanymus, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, empatiškai reaguoti į kitų poreikius ir kurti prasmingas sąveikas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminis gebėjimas.</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Savo kūno ribas jaučiu suaugusiojo glaudžiamas, žaidinamas, rengiamas, kalbinamas. Suaugusiojo skatinamas atsižvelgti į visos dienos režimą, dėlto dienos ritmo paveikslėlius, skirtingų dienų įvykius, keičiančius įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vakare reflektuoju ar pavyko įgyvendinti susiplanuotą dienos ritmą, aptariu kaitos priežastis. Suaugusiojo padedamas susikuriu įvairius ritualus. Mokausi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jų aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio, kada jų nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo. Atlieku atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip nuramina kūną, emocijas, mintis. Išbandau įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus.	

Ugdymo(si) proceso organizavimo pagrindas

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo(si) proceso organizavimas remiasi:

- visuminiu ugdymu(si), kuris yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, lemianti vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi;
- universaliu dizainu mokymuisi, kuris laiduoja kiekvieno vaiko įtraukaus ugdymosi sėkmę;
- vaiko žaidimu, kuris yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios;
- patirtine veikla, kuri skatina vaiko ugdymąsi darant, veikiant: pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

Pedagginės strategijos ir ugdymo(si) organizavimo formos

Mokykloje taikomos pedagoginės strategijos bei ugdymo(si) metodai, orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą: ugdymo(si) kontekstų kūrimo, spontaniško vaikų ugdymosi skatinimo, vaikų ir mokytojų kūrybinėmis sąveikomis grindžiamo bei organizuoto ugdymo. Prioritetas teikiamas žaidimo pedagogikai, taikomos prasmingos ir įvairios vaikų raidą ir ugdymosi būdus atitinkančios ir skatinančios vaiko ugdymąsi inovatyvios ugdymo(si) organizavimo formos: vaikų projektai, skaitymo valandėlės, pažintinės išvykos, patirtinis ugdymas(is) žaliosiose edukacinėse erdvėse, tyrinėjimų laboratorijose, kūrybinėse dirbtuvėse, atradimų stotelėse, pažinimo salose.

Vaikų ugdymo(si) kontekstai

Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Mokyklos vidaus ir lauko erdvėse, atsižvelgiant į ugdymo aplinkas, kuriami aktualūs ugdymo(si) kontekstai: universalaus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų, kūrybinių dialogų.

Vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Mokykloje palaikomos vaiko iniciatyvos mokytojui stebint: spontaniškos veiklos, praturtinant mąstymą, kūrybinį ir praktinį patyrimą, dialoginį veikimą.

Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai stebi, kuo vaikai domisi, ką geba ir pritaiko kontekstą plėtoti pastebėtus vaikų interesus ir gebėjimus, numato galimas vaikų veiklos kliūtis ir parenka priemones ir būdus, kurie gali padėti vaikams lengviau įsitraukti, bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, atlikti veiklą ir mokytis.

Ugdymo(si) kontekstuose, būdami vaikų elgesio ir veiklos modeliu, mokytojai pagal situaciją lanksčiai keičia savo vaidmenis, tapdami vaiko padėjėjais, tyrinėtojais, kūrėjais, besimokančiaisiais.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su tėvais

Tėvų (globėjų) ir Mokyklos bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine ir praktine partneryste, tariantis, konsultuojantis. Kuriamos lanksčios sąlygos sklandžiai vaikų adaptacijai, susitariama dėl ugdymo(si) mokykloje ir šeimoje dermės, atsižvelgiant į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą.

Parama vaikų ugdymui(si), mokytojams ir tėvams

Mokykloje veikia paramos vaikų ugdymui(si), mokytojams ir šeimoms sistema, vykdomas komandinio mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų (logopedo, specialiojo pedagogo, socialinio pedagogo, psichologo) darbas. Parama teikiama šiomis kryptimis:

- Mokytojai iš anksto numato galimas kliūtis konkrečioms vaikams dalyvauti veikloje, parinkdami vaikų ugdymosi poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų atskirties tikimybę.
- Švietimo pagalbos specialistų pagalba vaikams orientuojama į fizinių funkcijų lavinimą, pažinimo bei mąstymo operacijų ir kalbos vystymą.
- Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo(si) galimybes ir planuodami ugdymosi aplinką ir procesą, kad vaikai nepatirtų dalyvavimo ir ugdymo(si) kliūčių.
- Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai padeda tėvams suprasti vaiko ugdymosi poreikius, konsultuoja, bendradarbiauja, numatydami vaikui tinkamiausius ugdymo(si) būdus, užtikrinant vaiko ugdymosi tęstinumą šeimoje ir mokykloje.

Sprendžiant sudėtingus ugdymo(si) atvejus mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su išorinėmis vaikų ugdymo, švietimo pagalbos teikimo, išteklių institucijomis, centrais, nevyriausybinėmis organizacijomis, tarpininkauja tėvams (globėjams) ir kitoms institucijoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus.

V. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, IKIMOKYKLINIO IR PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO(SI) DERMĖ IR TĘSTINUMAS

Vertinimo medžiaga kaupiama vaiko pasiekimų aplanke, kuris lydi vaiką nuo pirmų žingsnių. Jame kaupiami stebėjimo įrodymai ir apibendrinantys vertinimai apie vaiko pasiekimus, vaiko dailės ir kiti darbai, žodinė, vaizdinė kūryba, nuotraukos, pomėgių aprašymai, grupės mokytojų refleksija apie vaiko pasiekimų lygį, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko daromą pažangą, ugdymo perspektyvą.

Apie vaikų ugdymosi pasiekimus sprendžiama iš vaikų kasdienės veiklos ir jos rezultatų. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus (stebėjimo medžiagą, nuotraukas, vaizdo, garso įrašus ir kt.), analizuoja vaikų ugdymosi pažangą. Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus. Vaikų pasiekimų įrodymų kaupimas ir pasiekimų dokumentavimas bei stebėseną padeda siekti ugdymo ir ugdymosi kokybės.

Vaiko ugdymo(si) pasiekimai ir jų vertinimas atliekamas taip, kad garantuotų psichologinį saugumą, gerą vaiko savijautą, padėtų išgyventi sėkmės jausmą, motyvuotą vaiką ugdytis bei įveikti kliūtis. Kasdienis formuojamasis vertinimas padeda didinti vaiko pasiekimus. Apibendrinamasis vertinimas leidžia įvertinti tam tikro etapo pasiekimus.

Vaiko pasiekimų įrodymai analizuojami spalio ir gegužės mėnesiais. Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais) apie vaiką. Vaikui pradėjus lankyti Mokyklą, išsiaiškinami tėvų lūkesčiai, sužinoma jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. Vaiko pasiekimų įrodymai yra renkami, pasiekimai ir pažanga fiksuojami elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“, jame braižoma ir pasiekimų diagrama – parodanti įvairių sričių vaiko pasiekimų augimą. Mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikai pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus. Taip užtikrinamas formuojamasis vertinimas skatinant kiekvieno vaiko individualią pažangą.

Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų. Vaikų pasiekimai ir pažanga pagal poreikį aptariami su vaiko tėvais (globėjais). Apie vaiko pasiekimų vertinimo rezultatus tėvai (globėjai) informuojami priimant bendrus, su vaiko ugdymu susijusius, sprendimus. Šuo tikslu taikomi neformalieji (pokalbis, žinutė, skelbimų lenta, informaciniai elektroniniai laiškai ir kt.) ir formalieji (susirinkimas, bendra veikla, vizitacijos, padėka ir kt.) informavimo būdai. Vaiko pasiekimų vertinime dalyvauja vaikas, tėvai (globėjai), mokytojai, taip pat švietimo pagalbos specialistai, jei vaikui nustatyti individualūs dideli specialieji ugdymosi poreikiai.

Ikimokykliniame amžiuje įgytų pasiekimų visuma padės vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas Priešmokyklinio ugdymo bendrojoje programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2022 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-1269 „Dėl Priešmokyklinio,

pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo“. Jeigu penkerių metų vaikas nėra pasiekęs penkto pasiekimų žingsnio, jam rekomenduojama dar vienus metus ugdytis pagal šią Programą. Vaiko vertinimo duomenys neviešinami, garantuojamas jų saugumas.

Programa kuriama ir atnaujinama bendradarbiaujant mokytojams, tėvams ir vietos bendruomenei. Ypatingą dėmesį skiriant jos įgyvendinimo refleksijai ir inovacijų diegimui. T. y. vertinamas jos įgyvendinimas analizuojant vaikų pažangą, bendruomenės poreikių kaitą. Ji tobulinama atsižvelgiant į nacionalines švietimo gaires ir naujausias pedagogikos tendencijas, pritaikoma prie šiuolaikinių ugdymo(si) poreikių.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

Programa peržiūrima ir atnaujinama kas penkeri metai, tačiau tai gali vykti ir dažniau, jei keičiasi Mokyklos struktūra, bendruomenės poreikiai ar matomas poreikis atlikus vaikų pažangos vertinimą. Programos projektas 2025 m. liepos 7 d. pristatytas Mokyklos bendruomenei.

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Bulotaitė L., Gužinskienė V., Monkevičienė O., Jakučiūnienė D. Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Vilnius, 2004.
 2. Hviid P., Jakobi A. ir kt. Demokratiškos pedagogikos matai: danų autorių straipsnių rinkinys kuriančiam pedagogui. Vilnius, 2005.
 3. Gage N. L., Berliner D. C. Pedagoginė psichologija. Vilnius, 1994.
 4. Juodaitytė A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje: vadovėlis pedagogikos specialybių studentams. Vilnius, 2002.
 5. Ikimokyklinio ugdymo programos gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“.
 6. Monkevičienė O. ir rengėjų grupė. Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašas. Vilnius, 2016.
 7. Vasiliauskas R. Ugdymas ir vertybės. Vilnius, 2005.
-

Išvados apie Mokyklos veiklos kokybę:**Mokyklos stipriosios veiklos sritys:**

1. Bendra grupės atmosfera pozityvi, grįsta maloniu bendravimu ir bendradarbiavimu (1.1.1.).
2. Mokytojas jautriai bendrauja ir skiria reikiamą dėmesį kiekvienam vaikui, remdamasis jo stipriosiomis pusėmis ir skatindamas jį ugdytis (1.2.1.).
3. Vaikai žino, kokio elgesio iš jų tikimasi, dalyvauja kuriant grupės taisykles ir mokosi jų laikytis (1.3.1.).
4. Mokytojas stebi vaikų fizinę ir psichikos sveikatą, atpažįsta netinkamo elgesio su vaiku ar vaiko nepriežiūros požymius, turinčius poveikio vaiko sveikatai, ir apie tai informuoja vaiko gerovės komisiją (1.4.3.).
5. Vaikai savo iniciatyva pasirenka veiklą ir priemones, įsitraukia į veiklą ir ją plėtoja (2.1.1.).
6. Dienos metu skiriama laiko įvairiems vaikų žaidimams kaip pagrindinei vaikų raidą ir ugdymąsi skatinančiai veiklai. (2.3.1.)
7. Grupėje mokytojo taikomos kasdieninės vaikams įprastos veiklos padeda ugdytis vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą (4.1.1.).
8. Mokytojas naudoja ugdymo strategijas, kurios holistiškai aprėpia visas vaikų ugdymosi sritis (4.2.1.).
9. Mokytojas žaidimą vertina kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinį. (4.3.1.).
10. Mokytojas aptaria su tėvais (globėjais) vaiko amžiaus tarpsniui realius lūkesčius, atsižvelgdamas į individualias vaiko galias ir skirtingą ugdymosi patirtį, ir kartu sutaria dėl trumpalaikių ir ilgalaikių individualių ugdymosi tikslų (5.2.1.).

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1. Aplinkoje įrengtos erdvės atsipalaidavimui ir ramybei, kur vaikai gali pabūti vieni ir pailsėti (3.1.3.).
 2. Aplinkoje yra gausu įvairių socialinių sąveikų situacijų (su kitais grupės vaikais, su tėvais (globėjais), su kitais bendruomenės nariais) (3.2.2.).
 3. Vaikai naudoja jų amžiui tinkamas skirtingos paskirties priemones, informacines ir komunikacines technologijas (3.3.3.).
 4. Strateginiai, metiniai planai, ugdymo programos, susitarimai dėl vaikų pasiekimų vertinimo grindžiami bendrai apmąstytu mokytojų, tėvų (globėjų), socialinių partnerių sutarimu (7.1.1.).
 5. Mokytojai bendradarbiauja tarpusavyje ir su kitais specialistais, siekdami pagerinti tiek savo pedagoginę praktiką, tiek ir ugdymo kokybę apskritai (7.2.2.).
-

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS PANERIŲ LOPŠELIO-DARŽELIO IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-08-25 Nr. A15-1604/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-08-25 12:53:37 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-08-25 12:53:50 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-08-25 14:29:30)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-08-25 14:29:30 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“